ління (e-governance) – моделі залучення та участі усіх зацікавлених сторін в управлінні, у якій всю сукупність внутрішніх і зовнішніх зв'язків та процесів підтримують і забезпечують відповідні геоінформаційні комп'ютерні технології. Це дасть змогу знизити транзакційні витрати з пошуку інформації та підвищити ефективність прийняття управлінських рішень у режимі реального часу, що безперечно буде сприяти гармонійному розвитку нашої держави у напрямку сталого розвитку.

Література

1. 5 жовтня – презентація нових електронних послуг для громадян у земельній сфері / Урядовий портал. [Електронний ресурс]. – Доступний з https://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=248527055.
2. Закон України "Про державний земельний кадастр" від 07.07.2011 р., № 3613-VI. [Електронний ресурс]. – Доступний з <https://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3613-17>.
3. Земельний кодекс України 1992 р. зі змінами та доповненнями станом на 1 квітня 1998 р. – К. : Вид-во "Право", 1999.
4. Кондратенко А. Земельний кадастр: далі буде / А. Кондратенко // Дзеркало тижня. Україна № 10. [Електронний ресурс]. – Доступний з https://gazeta.dt.ua/macrolevel/zemelniy-kadastr-dali-bude_.html.
5. Курильців Р.М. Формування системи земельного адміністрування в Україні / Р.М. Курильців // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.6. – С. 277-282.
6. Нові електронні послуги у земельній сфері: відкриття інформації про власників земельних ділянок та замовлення витягу про нормативну грошову оцінку / Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру. [Електронний ресурс]. – Доступний з <https://land.gov.ua/-novi-elektronni-posluhy-u-zemelniy-sferi-vidkryttia-informatsii-pro-vlasnykiv-zemelnykh-dilanolok-ta-zamovlennia-vytiagu-pro-normativnu-groshovu-otsinku>.
7. Постанова Кабінету Міністрів України "Про Програму створення автоматизованої системи ведення державного земельного кадастру" від 02.12.1997 р., № 1355. [Електронний ресурс]. – Доступний з <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1355-97-%D0%BF>.
8. Steudler D. Spatially Enabled Society / D. Steudler, A. Rajabifard // FIG publication. – FIG, 2012. – № 58. – 70 p.
9. Stig E. Land Administration Systems – managing rights, restrictions and responsibilities in land / E. Stig // Map World Forum. [Electronic resource]. – Mode of access https://www.fig.net/organisation/council/council_2007-2010/council_members/enemark_papers/2009/hyderabad_february_2009_paper.pdf.
10. Williamson I. Spatially enabling governments: A new direction for land administration systems / I. Williamson, J. Wallace // Proceedings of the XXIII FIG Congress, Shaping the Change, TS 23. Munich, Germany, 2006. – Pp. 8-13.

Надійшла до редакції 28.09.2016 р.

Курильців Р.М. Развитие системы земельного администрирования как основы эффективного управления землепользованием

Раскрыты концептуальные особенности функционирования систем администрирования землепользования за рубежом, а также обоснованы первоочередные шаги ее развития в Украине. Доказано, что эффективно функционирующая система администрирования землепользования позволит повысить эффективность управления землепользованием и способствовать переходу от концепции е-правительства к е-управлению, что даст возможность снизить транзакционные издержки по поиску информации и повысить эффективность принятия управленческих решений.

Ключевые слова: администрирование землепользования, управление землепользованием, административные услуги, геопространственные знания, земельные интересы.

Kuryltsiv R.M. Development of Land Administration System as the Basis of Effective Land Governance

The conceptual features of the functioning of land administration systems abroad are explored, as well as first steps of its development in Ukraine. It is proved that an efficient land administration system will improve the efficiency of land governance and facilitate the transition from the concept of e-government to e-governance, which will enable to reduce the transaction costs of information search and improve decision-making.

Keywords: land administration, land governance, administrative services, geospatial knowledge, land interests.

УДК 038.486:33(477)(075.8)

РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК СКЛАДОВОЇ ЧАСТИНИ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ

К.Ф. Телюк¹, М.С. Гнатишин², Н.В. Гринчук³

Висвітлено розвиток туристичної галузі Львівської обл. як складової частини туристичної сфери України. Проаналізовано туристичну галузь України, зокрема Львівщини. Розглянуто класифікацію туристичних послуг та їх особливі риси. Висвітлено суть фінансування сфери туризму, його види, цілі і джерела. Проаналізовано туристичні потоки Львівської обл. упродовж останніх кількох років. Висвітлено аналіз даних про колективні засоби розміщення, а також про дитячі заклади оздоровлення та відпочинку, які працювали влітку. Проаналізовано стан туристичної галузі Львівської обл. загалом, що дало змогу визначити внесок Львівщини в розвиток державного туризму. Досліджено зарубіжний досвід у сфері фінансування та розвитку туристичної сфери на основі таких країн: США, Єгипту, Туреччини, Франції, Великої Британії, Італії, Іспанії, Малайзії через призму чотирьох основних моделей розвитку туристичної галузі. Представлено доцільність фінансування та основні напрямки розвитку галузі у Львівській обл.

Ключові слова: туризм, туристична галузь, туристичні послуги, туристична діяльність, прибуток туристичного підприємства, колективні засоби розміщення, моделі розвитку туристичної галузі.

Вступ. На сучасному етапі туризм набуває масового характеру і стає однією з провідних, високоприбуткових та найбільш динамічних галузей світового господарства. Специфічною рисою туристично-рекреаційної сфери є те, що вона поєднує в собі понад 50 суміжних галузей: культуру, мистецтво, науку, освіту, спорт, готельне господарство, медицину, торгівлю, харчування, транспорт й ін. Кожна країна, регіон, місто намагаються пропагувати та популяризувати свою туристичну привабливість. Сучасний туризм функціонує в умовах конкуренції. І для того, щоб туризм став одним із пріоритетних напрямків розвитку економіки і життєдіяльності, потрібна інтеграція зусиль багатьох сфер діяльності та підприємств.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні туризм є однією з високодохідних галузей господарювання, яка в сучасних умовах глобалізації безперервно та динамічно розвивається, сприяючи вирішенню цілого комплексу життєво важливих соціально-економічних проблем. Загалом, туризм впливає на темпи еконо-

¹ ст. викл. К.Ф. Телюк – Львівський інститут ДВНЗ "Університет банківської справи";

² студ. М.С. Гнатишин – Львівський інститут ДВНЗ "Університет банківської справи";

³ студ. Н.В. Гринчук – Львівський інститут ДВНЗ "Університет банківської справи"

мічного зростання, поліпшення показників торгового балансу, зменшення безробіття та стабільність валютного курсу [1].

Україна – це країна, яка займає одне з найвигодніших розташувань у Європі. Стратегічною метою туризму в нашій державі є створення конкурентоспроможного туристичного продукту, що зможе гідно зайняти свою нішу на світовому ринку. Це не випадково, адже зараз туризм є невід'ємною складовою частиною національного і світового ринку [2]. Розвиток туристичної сфери позитивно вплине на економічне зростання виробництва, зокрема, предметів споживання, агропромислового комплексу, підприємств торгівлі й харчування, закладів культури тощо [3].

Нагальна потреба розвитку туристичної галузі в Україні – очевидна. Туризм є однією з провідних ланок, яка формує економіку держави. У нашій країні є все необхідне для розвитку цієї сфери послуг. За призначенням туристичні послуги поділяють на основні, додаткові і супутні (рис. 1) [4].

Рис. 1. Класифікація туристичних послуг за призначенням [4, 5]

Робота суб'єкта туристичної галузі полягає в організації всієї подорожі і в організації окремих послуг. Туристичним послугам властиві особливі риси, які можна позначити як "три Н":

- нерозривність виробництва і споживання;
- невідчутність;
- неможливість збереження туристичної послуги [6].

На сьогодні туристичні організації задовольняють найвибагливіші потреби споживачів, а для людей з обмеженими можливостями, на жаль, пропозицій дуже мало. Тому потенційними групами для диференціації продукції можуть бути споживачі з обмеженими фізичними можливостями [7]. Важливість розвитку туризму виявляється тому, що він виступає як засіб валютних надходжень, забезпечення зайнятості, збільшення внеску у ВВП, зростання прибутків і підвищення рівня добробуту нації [8].

Туристична галузь може фінансуватися за рахунок різних джерел (рис. 2).

Найприйнятнішим і найважливішим джерелом фінансування туристичної діяльності є прибуток підприємств [3]. Основними джерелами формування прибутку туристичного підприємства є прибуток від надання туристичних послуг або від продажу туристичного продукту, прибуток від позареалізаційних операцій [8].

Рис. 2. Джерела фінансування туризму [9]

Видатки державного бюджету для розвитку туризму здійснюються через Державну службу туризму і курортів України за такими статтями як "Фінансова підтримка створення умов безпеки туристів та розбудови туристичної інфраструктури міжнародних транспортних коридорів та магістралей в Україні", "Фінансова підтримка розвитку туризму" [10].

Туризм, як вид економічної діяльності, посідає особливе місце в житті Львівщини. Наша область має значні передумови для розвитку туризму: вигідне геополітичне розташування, значний рекреаційний потенціал, сусідство з європейськими країнами, багату культурну спадщину тощо. Дані щодо туристичних потоків Львівщини протягом кількох останніх років подано у табл. 1.

Табл. 1. Туристичні потоки у Львівській обл. (осіб) [12]

Рік	Кількість туристів, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності	Кількість іноземних туристів	Кількість туристів-громадян України, які виїжджали за кордон	Кількість внутрішніх туристів	Кількість екскурсантів
2000	118811	23759	28547	66505	64913
2001	110433	27690	25883	56860	61611
2002	115060	31767	23911	59382	62859
2003	142607	34591	26145	81871	82734
2004	128563	32020	28616	67927	96647
2005	90756	11233	35068	44455	112450
2006	93553	8427	40717	44409	140680
2007	117242	9478	58250	49514	79320
2008	143610	14062	76851	52697	78418
2009	109947	9306	59040	41601	79695
2010	153939	9894	102340	41705	56045
2011	128709	12955	81000	34754	17974
2012	124013	19033	63706	41274	33508
2013	188520	16162	131530	40828	22184
2014	92128	2015	61465	28648	26901

Кількість іноземних туристів за 2000-2014 рр. була найменшою у 2014 р. і становила 2015 осіб. Кількість туристів-громадян України, що виїжджали за кордон впродовж 2000-2014 рр., була найбільшою у 2013 р. і становила 131530 осіб. Цей показник, порівняно з попереднім роком, зріс у 2 рази (63706 осіб.), а з наступним роком впав у 2 рази (61465 осіб.).

У 2003 р. кількість внутрішніх туристів становила 81871 осіб, що є найвищим показником за аналізовані роки. У 2014 р. цей показник був у 1,5 раза менший, порівняно з попереднім роком. Щодо екскурсантів у Львівській обл., то їх кількість була найвищою у 2006 р. і становила 140680 осіб, а найнижчою у 2011 р. (17974 ос.). У 2014 р. цей показник становив 26901 особа, що в 1,2 раза вищий, ніж у 2013 р. (22184 ос.) (див. табл. 1).

Більшість туристів перебувають на Львівщині не один день і важливим питанням є проживання на цей період. Львівська обл. надає багато колективних засобів розміщень (КЗР) [13]. У 2014 р. кількість колективних засобів розміщення становила 340 одиниць (табл. 2).

Табл. 2. Колективні засоби розміщення у Львівській обл. [14]

Рік	Кількість КЗР, одиниць			Кількість місць, одиниць			Кількість розміщених, осіб		
	усього	зокрема		усього	зокрема		усього	зокрема	
		юридичні особи	фізичні особи-підприємці		юридичні особи	фізичні особи-підприємці		юридичні особи	фізичні особи-підприємці
2011	317	218	99	30295	27808	2487	627246	569075	58171
2012	325	216	109	31555	28610	2945	680744	617799	62945
2013	342	206	136	32003	28395	3608	717829	367082	80747
2014	340	212	128	36283	32746	3537	620007	541916	78091

Згідно з даними табл. 2, кількість КЗР, наданих юридичними особами, збільшилась порівняно з попереднім 2013 р. на 6 од., а фізичними особами-підприємцями зменшилась на 8 од. Якщо проаналізувати КЗР по всій Україні і питому частку КЗР Львівщини, то спостерігаємо таке: кількість всіх засобів розміщення (готелів та аналогічних і спеціалізованих засобів розміщення) на 2014 р. становила 4572 шт., серед них 340 засобів у Львівській обл. (7,44 % від загальної кількості). У 2013 р. кількість колективних засобів розміщення становила 6411 по всій країні. На Львівщині на той час працювало 342 заклади (5,33 % від всієї кількості туристичних будівель, по всій Україні). Що ж стосується кількості місць, розташованих у КЗР, то у 2014 р. їх було 406000 по всій Україні, а на Львівщині – 36283 місця (8,94 % від загальної кількості). У 2013 р. КЗР надали 586000 місць для проживання. Львівщина в цьому році надала 32003 місця (5,46 % від загальної кількості). У цілому частка Львівської обл. у цьому показнику збільшилась на 3,48 % [17].

Юридичні особи надали в 2014 р. 32746 місць для розміщення туристів, (на 4351 місце більше, ніж у 2013 р.). Упродовж 2011-2013 рр. кількість цих місць була приблизно однакова. Суб'єкти туристичної діяльності за 2014 р. розмістили 541916 осіб (на 95166 ос. менше порівняно з переднім роком). Фізичні особи-підприємці у 2014 р. надавали 3537 місць для розміщення туристів, що порівняно з 2013 р. на 71 місце менше. ФОП розмістили за 2014 р. 78091 туриста, що на 2656 осіб менше, ніж у 2013 р. [14].

Особливо важливо, щоб заклади туристичної галузі надавали необхідні послуги щодо оздоровлення та відпочинку дітей у літній період (табл. 3).

Табл. 3. Дитячі заклади оздоровлення та відпочинку, які працювали влітку в Львівській обл. [15]

Рік	Кількість закладів, одиниць		У них місць, одиниць		Кількість дітей, які перебували у закладах, осіб	
	усього	зокрема заклади оздоровлення	усього	зокрема заклади оздоровлення	усього	зокрема заклади оздоровлення
2010	559	17	3065	2709	49964	7586
2011	763	9	3136	1415	91267	2961
2012	887	6	3051	1050	94233	1906
2013	914	12	2740	2216	106724	6992
2014	579	12	2937	2529	61488	8714
2015	115	7	2800	1556	15200	4585

Проаналізувавши дані за 2010-2015 рр. про дитячі заклади оздоровлення та відпочинку, які працювали влітку, спостерігаємо таке: їх чисельність зростала до 2013 р. і досягла свого максимуму – 914 закладів оздоровлення. У 2015 р. функціонувало тільки 115 закладів (на 464 одиниць менше порівняно з попереднім роком). Загалом кількість місць у них істотно не змінилась. Кількість дітей, які перебували у цих закладах у 2015 р., становила 15200 осіб, що у 4 рази менше, ніж попереднього року. Це зумовлено тим, що розширення закладів призводить до збільшення витрат на їх утримання, а це, своєю чергою, призводить до збільшення плати за надані послуги клієнтам. Ще одним фактором можна вважати зменшення доходів населення [15].

Львівська обл. посідає вагомe місце серед областей України у сфері туризму. За 2014 р. кількість туристів, що отримали послуги суб'єктів туристичної діяльності України, становила 2425089 осіб. По Львівській обл. цей показник становив 92128 осіб (3,8 % від кількості туристів по всій Україні). У 2013 р. цей показник по Україні становив 3454316 осіб, а по Львівській обл. – 188520 осіб (5,5 %). За аналізовані роки спостерігаємо спад чисельності туристів, як по Україні, так і по Львівщині.

Кількість іноземних туристів, які відвідали Україну у 2014 р., становила 12711507 осіб. Що ж до Львівщини, то цей показник становив 2015 осіб (0,02 % від загальної кількості іноземних туристів). У 2013 р. Україну відвідало 24671227 іноземців, а Львівщину – 16162 особи (0,07 % від всіх іноземних туристів по Україні). За цим показником спостерігаємо зменшення вагомості Львівщини на туристичній мапі України (від 0,07 % до 0,02 %).

Щодо кількості туристів-громадян України, які виїжджали за кордон, то у 2014 р. цей показник становив 22437671 осіб. У Львівській обл. кількість цих громадян була 61465 осіб (0,27 % від частки громадян країни). У 2013 р. кількість громадян, які виїхали за кордон, по всій Україні становила 23761287 осіб, а зі Львівської обл. виїхало 131530 громадян (0,55 %). За цим показником спостерігаємо зменшення кількості туристів-громадян, які виїхали за кордон, як по Україні, так і по Львівщині.

За 2014 р. кількість внутрішніх туристів по всій Україні становила 322746 ос. У Львівській обл. ця кількість налічувала 28648 ос., (8,88 % від всієї кількості внутрішніх туристів). У 2013 р. цей показник по Україні становив

702615 ос., а по Львівщині – 40828 ос. (5,81 % від загальної кількості). Загалом, кількість внутрішніх туристів по всій Україні зменшилася більше ніж у 2 рази, а у Львівській обл. – в 1,5 раза. Згрупувавши всі дані, можемо спостерігати тенденцію до зменшення кількості туристичних потоків. Зокрема, зниження кількості іноземних туристів пов'язане з їхнім страхом відвідувати Україну у важкі для нас часи, тобто через війну на сході нашої держави та анексію Криму [16].

Серед областей України Львівська обл. посідала друге місце (після Києва) за кількістю реалізованих туристичних путівок, третє – за кількістю наданих туристичних послуг іноземним туристам (після Києва та Одеської обл.). Щодо України, то найбільше вітчизняних туристів виїжджали за туристичними путівками в Грецію, Болгарію, Польщу, Чехію, Туреччину, Єгипет, Чорногорію, Угорщину, Словаччину, Австрію. Поїздками туристів-громадян України в межах держави було охоплено 28,6 тис. осіб. Найпопулярнішою метою туристично-екскурсійних подорожей залишається дозвілля і відпочинок, у 2014 р. подорожувало 74,2 тис. осіб. Друге місце за метою поїздки належить лікуванню – 17,4 тис. осіб [11].

Специфіка соціально-економічних та політичних умов розвитку країн світу пояснюють різноманітні підходи до державного регулювання розвитку туристичної діяльності. Так, нині дослідники виділяють чотири моделі державного регулювання розвитку туристичної діяльності (табл. 4).

Табл. 4. Моделі розвитку туристичної галузі [18, 19]

Модель	Країна застосування	Суть моделі
Перша модель – ринкова	США	Відсутність центральної державної туристичної адміністрації, органу державного управління на рівні центральної влади. Усі питання, пов'язані з розвитком туризму, вирішують на рівні регіонів або самостійно суб'єкти господарювання.
Друга модель	Єгипет, Туреччина	Передбачає наявність спеціального, потужного, авторитетного та самостійного державного центрального органу (міністерства, управління та ін.), що займається розвитком та контролює діяльність усієї туристичної галузі.
Третя модель – європейська	Франція, Велика Британія, Італія, Іспанія	Питання щодо туристичної діяльності у країні вирішують у "надрах" певного багатогалузевого міністерства на рівні відповідного галузевого підрозділу. При цьому підрозділ міністерства, що відповідає за розвиток туризму в країні, провадить діяльність за двома напрямками: вирішує або регламентує загальні питання державного регулювання та спрямовує й координує маркетингову діяльність.
Четверта модель – змішана	Малайзія	Передбачає створення комбінованого міністерства, яке, крім туризму, охоплює інші, суміжні з ним або взаємодоповнювальні напрями соціально-економічної політики.

Кожна зі світових моделей розвитку туристичної галузі заслуговує на особливу увагу. З кожної з них можна обрати певні риси, які найкраще впливають на розвиток туризму в тій чи іншій державі. Поєднавши особливості кожної моделі, можемо вибудувати для себе ідеальну і застосувати її у нашій країні. Якщо розглядати можливості туристичної галузі Львівщини, то доцільно наголосити, що її рекреаційні ресурси представлені лікувальними мінеральними водами, лі-

кувальними грязями, озокеритом, кліматичними, водним та лісовими ресурсами. З кожним роком розвиваються альтернативні форми туризму: екстремальний, елітарний, зелений [20].

Водночас подальший розвиток туризму гальмується багатьма чинниками: відсутністю цілісної системи державного управління туризмом у регіонах; недосконалістю нормативно-правової бази; недостатністю методичної, організаційної, інформаційної та матеріальної підтримки суб'єктів підприємництва туристичної галузі з боку держави; незадовільним станом туристичної, сервісної та інформаційної інфраструктури в зонах автомобільних доріг та міжнародних транспортних коридорів; недостатністю рівня розвитку інформаційної інфраструктури. Для подолання цих негативних факторів доцільно вжити низку заходів (рис. 3).

Рис. 3. Система заходів щодо збільшення туристичного потоку у Львівщині [21]

У туристичній сфері України Львівська обл. входить за більшістю показників до десятки лідерів. Найкращі позиції Львівська обл. має у показниках міжнародного туризму України. Львівська обл. посідає друге місце (після Києва) в Україні за кількістю виїзних туристів [22].

Як зазначають автори Програми розвитку туризму та курортів у Львівській обл. на 2014-2017 рр., "...область має передумови для перспективного розвитку культурно-пізнавального, лікувально-оздоровчого, гірськолижного, природничо-пізнавального, науково-освітнього, релігійного, мисливського, сільського, екологічного, водного, етнічного, спортивно-оздоровчого, ділового, відпочинково-розважального видів туризму" [23].

Щодо безпосередньо бюджетного фінансування, то, згідно з досвідом зарубіжних країн, основними його напрямками в Україні можуть бути покращення туристичного іміджу країни, активізація туристичної діяльності, прогнозування розвитку туризму, розвиток соціального туризму, активізація державно-приватного партнерства в розвитку туристичної інфраструктури.

Перспективи розвитку туризму Львівської обл. є одні з найкращих в Україні. Розвинена туристична інфраструктура та вигідне місце розташування сприяють туристичній привабливості. Проте є низка істотних проблем, тому подальший розвиток туристичної сфери потребує використання найновіших тех-

нологій і нових управлінських методик для створення конкурентоспроможних туристичних продуктів на Львівщині.

Висновок. Із кожним роком розвиток туризму в Україні набуває дедалі більших обертів. Щороку нашу державу відвідує в середньому 17 млн іноземців, більшість яких є громадянами країн СНД, а третина приїжджає з ЄС. Україна є одним зі світових лідерів з міжнародного туризму – за даними Всесвітньої організації туризму, Україна посідає сьоме місце за кількістю відвідувань щороку. Отже, туристична галузь має надзвичайно важливе значення для економіки нашої держави, а розвиток цієї сфери суспільного життя повинен стати одним із пріоритетних завдань на найближче майбутнє.

Унаслідок проведеного дослідження можна зробити такі висновки:

- Львівщина – стратегічно важливий культурний, політичний та економічний регіон України, який, водночас, є найбільшим туристично-відпочинковим та курортним регіоном Західної України.
- Головний зміст фінансової діяльності туристичного підприємства полягає в належному забезпеченні фінансування.
- Туристична галузь набуває дедалі важливішого значення для розвитку економіки та соціальної сфери України та Львівщини зокрема.

Доходи від туристичної діяльності формуються за рахунок надходжень від основної діяльності, проживання туристів у готелях, мотелях і кемпінгах (готельний збір), обслуговування підприємствами харчування, транспортного обслуговування, додаткових послуг, а також інших видів діяльності.

Щодо теперішнього стану сфери туризму у Львівській обл., то існує тенденція до спаду всіх показників. Причиною цього можна вважати нестабільну економіку, воєнну ситуацію, економічну кризу. Інтенсивний розвиток туризму в Україні сприятиме зміцненню її економіки та її утвердженню як туристичної держави, а Львівщини – як важливого туристичного центру Європи.

Література

1. Ангелко І.В. Сучасний стан та перспективи розвитку туристичної галузі в Україні / І.В. Ангелко // Український соціум : зб. наук. праць. – 2014. – № 2. – С. 71-79.
2. Капустяк І.В. Тенденції розвитку туризму в Україні. Буковинська державна фінансова академія / І.В. Капустяк, Р.Р. Гудима. [Електронний ресурс]. – Доступний з https://www.rusnauka.com/15_APSN_2010/Economics/65964.doc.htm
3. Шепелюк С.І. Особливості становлення та розвитку туристичної індустрії в Україні / С.І. Шепелюк // Вісник ДІТБ : зб. наук. праць. – 2013. – № 17. – С. 262-268.
4. Сахно Є.Ю. Менеджмент сервісу / Є.Ю. Сахно, М.С. Дорош, А.В. Рабенко. [Електронний ресурс]. – Доступний з https://pidruchniki.com/19390825/menedzhment/organizatsiya_tehnologiya_nadannya_turistichnih_poslug
5. Пуцентейло П.Р. Економіка і організація туристично-готельного підприємництва / П.Р. Пуцентейло. [Електронний ресурс]. – Доступний з https://tourlib.net/books_ukr/pucentejlo51.htm
6. Лозинська М.Ю. Сегментація ринку туристських послуг / М.Ю. Лозинська // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – Сер.: Економічна. – Львів : Вид-во НУ "Львівська політехніка". – 2004. – № 499. – С. 183-191.
7. Захарчук С.С. Фінансово-економічні проблеми функціонування туристичної галузі в Україні / С.С. Захарчук // Економіка. Управління. Інновації : зб. наук. праць. – 2010. – № 1(3). [Електронний ресурс]. – Доступний з https://tourlib.net/statti_ukr/zaharchuk.htm
8. Охріменко А.Г. Фінансові аспекти функціонування туристичної галузі / А.Г. Охріменко // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2011. – № 1. – С. 394-403.

9. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні / В.Ф. Кифяк. [Електронний ресурс]. – Доступний з https://tourlib.net/books_ukr/kyfjak_8.htm
10. Паламарчук І.О. Особливості фінансових відносин туризму. [Електронний ресурс]. – Доступний з https://www.rusnauka.com/39_VSN_2014/Economics/15_182594.doc.htm
11. Статистичні дані. [Електронний ресурс]. – Доступний з https://lv.ukrstat.gov.ua/ukr/si/press/2015/r15_71.pdf
12. Статистичні дані. [Електронний ресурс]. – Доступний з <https://lv.ukrstat.gov.ua/dem/-SWF/dani/culture/graph01.html>
13. Статистичні дані. [Електронний ресурс]. – Доступний з https://lv.ukrstat.gov.ua/ukr/si/metod_15.php?ind_page=si&vid=1&ozn_news=6&code=24&show2=1
14. Статистичні дані. [Електронний ресурс]. – Доступний з https://lv.ukrstat.gov.ua/ukr/si/year/2011/t249911_4.pdf
15. Статистичні дані. [Електронний ресурс]. – Доступний з https://lv.ukrstat.gov.ua/ukr/si/year/2012/t249912_5.pdf
16. Статистичні дані. [Електронний ресурс]. – Доступний з https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/tyr/tyr_u/potoki2006_u.htm
17. Статистичні дані. [Електронний ресурс]. – Доступний з https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/tur/zr_u.htm
18. Давидова О.Г. Моделі державного регулювання розвитку туристичної діяльності: світовий досвід / О.Г. Давидова // Ефективна економіка. – 2012. – № 10. [Електронний ресурс]. – Доступний з https://tourlib.net/statti_ukr/davydova4.htm
19. Бартошук О.В. Моделі розвитку індустрії туризму (зарубіжний досвід) / О.В. Бартошук // Держава і регіони. – Сер.: Економіка та підприємництво. – 2011. – № 2. – С. 62-68.
20. Фарат О.В. Інноваційні напрями розвитку туристичної галузі Львівського регіону / О.В. Фарат. [Електронний ресурс]. – Доступний з https://tourlib.net/statti_ukr/farat.htm
21. Мамчин М.М. Тенденції розвитку туристично-рекреаційної галузі Львівщини / М.М. Мамчин, С.Й. Чучмарьова, О.І. Мархевка // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – Сер.: Економіка. – Львів : Вид-во НУ "Львівська політехніка". – 2008. – № 654. – С. 193-199. [Електронний ресурс]. – Доступний з https://vlp.com.ua/files/60_0.pdf
22. Садула Л.М. Сучасний стан та перспективи розвитку міжнародного туризму у Львівській області / Л.М. Садула. [Електронний ресурс]. – Доступний з <https://bsfa.edu.ua/files/konf/22032013/s5/Sadula.pdf>
23. Стратегія розвитку Львівської області. [Електронний ресурс]. – Доступний з https://vk.com/doc54269921_430575888?hash=04627fae29d2d19853&dl=6d71320290083f44a9

Надійшла до редакції 26.05.2016 р.

Телюк Е.Ф., Гнатышин М.С., Гринчук Н.В. Развитие туристической отрасли Львовской области как составляющей туристической сферы Украины

Освещено развитие туристической отрасли Львовской обл. как составляющей туристической сферы Украины. Проанализирована туристическая отрасль Украины, в частности Львовщины. Рассмотрены классификация туристических услуг и их особые черты. Отражена суть финансирования сферы туризма, его виды, цели и источники. Проанализированы туристические потоки Львовской обл. в течение последних нескольких лет. Освещен анализ данных о коллективных средствах размещения, а также о детских заведениях оздоровления и отдыха, которые работали летом. Проанализировано состояние туристической отрасли Львовской обл. в целом, что позволило определить вклад Львовщины в развитие государственного туризма. Исследован зарубежный опыт в сфере финансирования и развития туристической сферы на основе следующих стран: США, Египет, Турция, Франции, Великобритании, Италии, Испании, Малайзии через призму четырех основных моделей развития туристической отрасли. Представлены целесообразность финансирования и основные направления развития отрасли во Львовской обл.

Ключевые слова: туризм, туристическая отрасль, туристические услуги, туристическая деятельность, прибыль туристического предприятия, коллективные средства размещения, модели развития туристической отрасли.

Telyuk K.F., Hnatyshyn M.S., Grinchuk N.V. The development of the Tourism Industry in Lviv Region as a Part of the Tourism Sector of Ukraine

The development of the tourism industry in Lviv region as a part of tourism industry in Ukraine is shown in. The tourism industry of Ukraine, including Lviv region is analyzed. We consider the classification of tourist services and their special features. The essence of tourism, the type, purpose and source are studied. Tourism flows of Lviv region in recent years are highlighted. The analysis of collective accommodation facilities, as well as children's institutions and rehabilitation centers working in the summer is made. The state of tourism industry in Lviv region as a whole, which help to determine the contribution to the development of state tourism, is revealed. International experience in the field of finance and tourism development is specified on the basis of the following countries: USA, Egypt, Turkey, France, Great Britain, Italy, Spain, and Malaysia through the prism of four basic models of tourism development. Advisability of financing and development sector in Lviv region is described.

Keywords: tourism, tourist industry, travel services and tourist activity, income of tourist enterprises, collective accommodation facilities, tourism development models.

УДК 330.[3+322]

**ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ШЛЯХ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ
У КАРПАТСЬКОМУ РЕГІОНІ**

О.М. Кушнірчук-Ставнича¹

Охарактеризовано інвестиційні пріоритети туризму у Карпатському регіоні України. Визначено специфіку інвестування спеціалізованих видів туризму, виявлено проблемні аспекти інвестиційної діяльності за окремими видами туризму. Зібрано та систематизовано інформацію щодо основних інвестиційних проектів у туризмі Карпатського регіону у розрізі ключових видів туризму. На основі зібраних даних оцінено загальний обсяг потреби в інвестиціях для розвитку туризму в областях Карпатського регіону. Висвітлено перспективні напрямки капіталовкладень у розрізі спеціалізованих видів туризму.

Ключові слова: туризм, спеціалізовані види туризму, туристичні інвестиції, інвестиційні проекти, Карпатський регіон.

У цілому світі інвестиції в туризмі є пріоритетом державної інвестиційної політики, оскільки вони характеризуються досить низьким рівнем вкладень за швидкої інвестовіддачі. Починаючи з 2012 р., в Україні туризм також визначено як один з пріоритетних видів діяльності [1, 2]. Проте, варто зауважити, що ефективність туристичних інвестицій залежить від галузевої специфіки, зокрема від виду туризму та регіону інвестування.

Незважаючи на різноманіття спеціалізованих видів туризму, розвинених у Карпатському регіоні, інвестиційне стимулювання їх розвитку в цій місцевості супроводжується низкою труднощів, зумовлених соціально-економічними та політичними обставинами та регіональними чинниками.

Проблематику туристичних інвестицій вивчали такі вітчизняні та закордонні вчені, як А. Амоша, О. Давидова, В. Квартальний, А. Степанова та ін. На мезорівні (на рівні регіону) подібну проблематику дослідили Л. Грановська, Б. Данилишин, М. Долішній, Є. Хлобистов. Проте ці автори оминули увагою

специфіку інвестування окремих видів туризму, а відтак їх пропозиції потребують уточнення.

Питання інвестування окремих видів туризму досліджували І. Литовченко, В. Папп, Г. Скляр [4]. Аналіз наукових джерел засвідчив, що коли йдеться про туристичні інвестиції, то основну увагу автори зосереджують довкола проблематики інвестування сільського зеленого туризму як одного з найактуальніших на сьогодні видів туризму у сільській місцевості. Натомість, поза увагою залишаються важливі для Карпатського регіону види туризму, зокрема: оздоровчо-лікувальний, культурно-пізнавальний, екологічний, етнотуризм, діловий та ін.

З метою аналізу стану інвестиційної підтримки основних видів туризму у Карпатському регіоні зібрано та систематизовано інформацію про ключові інвестиційні проекти в туризмі. Збір первинної інформації виявив 58 інвестиційних проектів Львівської, Івано-Франківської, Закарпатської та Чернівецької обл. Карпатського регіону, які безпосередньо стосуються туристичної сфери. Групування цих проектів за видами туризму дало змогу виявити певні закономірності та тенденції щодо інвестиційної підтримки спеціалізованих видів туризму у Карпатському регіоні.

З'ясовано, що найактивніше в областях Карпатського регіону інвестується розбудова інфраструктури для оздоровчо-лікувального туризму та рекреації. Найбільша кількість інвестиційних проектів за цим видом туризму – у Чернівецькій обл. (9 проектів), зокрема проводять активні дії та пошук інвесторів у контексті розбудови оздоровчо-відпочинкових комплексів уздовж течії річки Дністер, зокрема на Хотинщині (це такі села, як Рашків, Анадоли, Атаки, Рухотин, Малин, Рахівці) (табл. 1).

У Львівській обл. інвестиційна діяльність спрямована на розвиток інфраструктури оздоровчо-лікувального туризму, зокрема у Дрогобицькому районі. На Івано-Франківщині основна увага інвесторів спрямована на розбудову відпочинкової інфраструктури у містах Болехів, Галич, Долина.

У контексті розвитку бальнеологічного туризму у Карпатському регіоні зафіксовано кілька інвестиційних проектів, зорієнтованих на будівництво туристичних комплексів, основним напрямком діяльності яких буде використання бальнеологічних ресурсів із оздоровчо-лікувальною метою.

Карпатський регіон є провідним в Україні з розвитку гірськолижного туризму, а тому тут особливо активно інвестується цей вид діяльності. Аналіз інвестиційних проектів за цим видом туризму засвідчив, що основна діяльність інвесторів відбувається у двох областях, а саме – Закарпатській та Івано-Франківській. На Івано-Франківщині активно розбудовується гірськолижна інфраструктура у Косівському та Верховинському р-нах, зокрема лівова частка інвестицій спрямована на спорудження гірськолижних комплексів, витягів, розбудову лижних трас тощо. На Закарпатті цей вид туризму, а відтак й інвестиційна діяльність, розвивається у Рахівському, Великоберезнянському та Міжгірському р-нах (табл. 2).

У контексті розвитку гірськолижного туризму Чернівецька обл. дещо поступається Закарпатській та Івано-Франківській обл. Проте сьогодні в області реалізується проект зі створення гірськолижної траси "Snow-Park".

¹ ст. викл. О.М. Кушнірчук-Ставнича, канд. екон. наук – Львівський інститут економіки і туризму